

Az objektumokban talált leletanyagban keverednek a durva, kézzel formált és korongolt kerámiatöredékek. Mindegyikben találtunk több-kevesebb állatcsontot is.

A szkíta telepjelenségek közül a 67. sz. objektum bizonyult a legérdekesebbnek. Négyszögletes, sarkos foltként jelentkezett, olyannyira, hogy eleinte újkorinak véltük. Gazdag, jellegzetes leletanyaga alapján azonban egyértelműen a szkítákhoz köthető. Viszonylag sok kerámiát tartalmazott: durva, sóderos soványítású oldaltöredékeket, szürke, korongolt behúzott peremű tál töredékét, korongolt földarabot, mindezek felül pedig 2 darab orsógombot. Nagyjából K-Ny-i hossz tengelyű, földbe mélyített épület, nem lakóház. Falai függőlegesek, alja lapos, egyenletes, tapasztott padlója nem volt, K-i rövidebb és É-i hosszabb falában cölöphely méretű kitüremkedés. Nem a kellős közepén, hanem inkább a K-i fal felé eltolva, mély kerek cölöphely. DNy-i sarkában hatalmas mély gödör, valószínűleg kút. Az objektum tehát épülettel, tetővel fedett kút volt, talán valamilyen műhely.

A 93 objektum közül egyetlen (47. obj.) keltezhető a késő vaskorra, azaz a kelták idejére, ez az ötödik kút a lelőhelyen – de természetesen nem a szkíta telephez tartozik. Leletanyaga (jellegzetes, grafitos soványítású seprűdíszes fazék) alapján a késő kelta időszakra datálható, tehát szkítákkal való egyidejűségét mindenképpen kizárhatjuk. További magyarázatra vár, hogy miért ez az egyetlen ilyen korú objektum a lelőhelyen.

CSÁNYI MARIETTA

238. Jászkisér, Ludas-oldal II. (KÖH 67693)

(Jász-Nagykun-Szolnok megye) Á

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Múzeumok Igazgatósága 2008. október 13. és 2009. június 18. között végezte a Hanyi-Tiszasülyi tározó gátjának nyomvonalában a terepbejárással felderített lelőhely megelőző feltárását.

A tározó É-i oldalán, ahol a tervezett töltés szinte párhuzamosan fut a Jászkisér-Pély között húzódó műúttal, található a 6. sz. lelőhely. 2008 őszén a gát nyomvonalában 3017 m²-en összesen 21 objektumot (azon belül 23 stratigráfiai egységet) tártunk fel. A homokos altalajban rosszul rajzolódó beásások közül 13 gödörnek, 6 épületnek (ill. épület bolygatott maradványának), 2 pedig ároknak bizonyult. Szinte az összes objektumot rókajaratok bolygatták. Legépebben két földbe mélyített házalap maradt meg, mindkettő lekerített sarkú, hosszúkas téglalap alakú volt, szelemen szerkezettel. Tapasztott padló vagy tűzhely nyomát nem találtuk meg.

A kis településrészlet Árpád-korinak bizonyult, melyet a hullámvonal-kötegekkel díszített oldaltöredékek jellemeztek.

TÁRNOKI JUDIT

239. Jászkisér, Nagy-árka (KÖH 67677)

(Jász-Nagykun-Szolnok megye) Szk, A

Jászkisértől DK-re, mintegy 2,5–3 km-re, ahol a 22. sz. mellékcsatorna DK-i irányt vesz, és legközelebb kerül a Tiszasülyre vezető műút derékszögű kanyarjához, a csatorna szögletében, É-D-i irányú széles földhát kíséri a csatornát, és határolja délről a Nagy-árka nevű Ny-K-i irányú egykori medret. Ezen a földhátan található a régészeti lelőhely. A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Múzeumok Igazgatósága 2008. október 13. és 2009. június 18. között végezte a Hanyi-Tiszasülyi tározó gátjának nyomvonalában a terepbejárással felderített 1. sz. lelőhely megelőző feltárását.

Ásatásaink során feltártunk 82 objektumot, melyek túlnyomó többsége gödör volt; továbbá 5 kültéri kemencét. Az objektumok szkíta és avar koriak. Mindkét település szélét sikerült feltárni, a telepek központi része a kissé keletebbre húzódó dombgerincen lehetett. A két korszak objektumai keveredtek, területileg nem lehetett azokat elkülöníteni.

A felszín DDK-i részén 4 csontvázas temetkezést tártunk fel. Két sír erősen bolygatott volt; az egyik töredékes sír egy felnőtt férfi medencéjéből és lábaiból állt, a másik egy 8–12 éves gyermek, koponya nélkül. A 3. és 4. sz. sír kettős sír, két nyújtott helyzetű ép váz, koponyájuk egymás felé fordítva, egymás felé eső karjaik összefonva, szorosán egymás mellé voltak fektetve. A sírok szinte tökéletes Ny-K-i tájolásúak, egymás közelében voltak. Mellékletet egy sírban találtunk, egy vascsatot, két sír talajában is találtunk avar kerámiát, de mivel sírfoltot vagy sírgödört nem tudtunk megfigyelni, a cserepek nem datálják egyértelműen a temetkezéseket. A sírokat később is beleáshatták egy avar kori objektumba.

A kiemelkedő leletek közé tartozik egy gödörből előkerült preszkíta korú, csontból faragott szíjelosztó.

POLGÁR ZOLTÁN

240. Jászkisér, Parajos-part II. (KÖH 67683)

(Jász-Nagykun-Szolnok megye) Á

Jászkisértől és a Jászkiséri-főcsatorna nagy D-i kanyarjától K-re, a Pélybe vezető műút D-i oldalán húzódik a szigetszerű földnyelven található lelőhely. Közepén egy digógödör bolygatja a területet. A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Múzeumok Igazgatósága 2008. október 13. és 2009. június 18. között végezte a Hanyi-Tiszasülyi tározó gátjának nyomvonalában a terepbejárással felderített 3. sz. lelőhely megelőző feltárását.

Összesen hét objektumot találtunk. Az Árpád-kori falvakban szokványos árkokból négy esett ásatási szelvényünkbe, többnyire leletanyag nélkül. A feltártak közül igazán két objektumot tarthatunk említésre méltónak.

A 2. sz. objektum a kutatószelvényben foltként széles ároknak tűnt. Bontás közben azonban kiderült, hogy egy hosszúkás gödör, mely egy földbe vájt kemence szájához kapcsolódó tüzelőgödör. A négyszögletes szájú kemence mélyen a föld alatt kiöblösödött. Erre az objektumra kellett rábontanunk.

A 3. sz. objektum, szokatlanul mély gödör viszonylag sok leletanyagot tartalmazott, köztük egy fenékbélyeges fazék töredéke nemcsak az objektumot, hanem magát a lelőhelyet is az Árpád-korra datálta.

CSÁNYI MARIETTA

241. Jászkisér, Parajos-part

(Jász-Nagykun-Szolnok megye) R, B, A, Á, Kk

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Múzeumok Igazgatósága 2008. október 13. és 2009. június 18. között végezte a Hanyi-Tiszasülyi tározó gátjának nyomvonalában a terepbejárással felderített lelőhelyek megelőző feltárását.

Parajos-part III. (KÖH 67687): Jászkisértől K-re, a Pélybe vezető műúttól D-re található, ott, ahol a Jászkiséri-főcsatorna D felé fordul. 2009 tavaszán a tározó gátjának nyomvonalában 4209 m²-en összesen 41 objektumot (azon belül 53 stratigráfiai egységet) tártunk fel.

A lelőhely egy kisebb rézkori és egy nagyobb kiterjedésű 17–18. századi település (tanyahely) szélének bizonyult. Feltételezzük, hogy e két korszak településének magja a Jászkiséri-főcsatornához közelebb található, ahol a természetes magaspart is húzódik. Az objektumok közül 9 a rézkori tiszapolgári kultúrára keltezhető. A fennmaradó objektumok közül 12 késő középkori volt, 20 pedig nem tartalmazott olyan leletet, mely alapján korukat meg lehetett volna állapítani. Csak a betöltés színe és minősége alapján feltételezzük, hogy ezek is a késő középkori telephez tartozhattak.

A rézkori objektumból 8 gödör volt, egy pedig egy oszlopsor. A gödrök változatos méretűek, bennük gazdag, jellegzetes leletanyaggal. Az egyik kút méretű gödörben két töredékes állatszobrocska (esetleg edényfül vagy fedőfogó) is előkerült.

A biztosan késő középkori objektumok egy kút kivételével gödrök voltak. Általában kevesebb leletet tartalmaztak, de azok közt sok a majdnem ép edény, a vastárgyak, pipák.

Parajos-part IV. (KÖH 67697): A Jászkisér–Pély közötti műút mellett, egy kisebb kiemelkedésen, 4881 m²-en összesen 59 objektumot (ezen belül 167 stratigráfiai egységet) tártunk fel. Ebből 6 objektum a kora bronzkori Makó-kultúra emléke volt, 1 az avar korszakból, míg az összes többi (52) az Árpád-kor időszakára keltezhető.

A kora bronzkori méhkas alakú gödrök mellett két füstölő/aszaló berendezést is találtunk, melyek szerkezete teljesen megegyezett a szarmata kori füstölőkével.

Az egyetlen biztosan avar kori objektum sarkosan szögletes, mély gödör talán víznyerő hely, ciszterna,

esetleg jégverem lehetett és igen nagy mennyiségű leletanyagot tartalmazott.

A fennmaradó 52 objektum korai Árpád-korinak bizonyult. Egy földbe mélyített, kemencés lakóház mellett 8, csupán cölöplyukakkal jelzett építményt tártunk fel. Ezekben sehol sem találtuk meg az eredeti járósíntet, nem tudjuk, hogy lakóházak vagy gazdasági épületek lehettek-e. Két kerek építmény alapját is megtaláltuk, az egyik alapozó árkos volt, míg a másikat azonos méretű, szögletes cölöphelyek jelezték. E két építmény mérete alapján valószínűleg jurta lehetett.

A felszín DK-i széle felé sorakoztak a település kútjai és kisebb hulladékgödrei, összesen 22. A korai Árpád-kori objektumokból – még a cölöplyukakból is – nagy mennyiségű leletanyag került elő. Úgy tűnik, hogy a leletek zöme egészen korai Árpád-kori, de az sem lehetetlen, hogy egyenesen 10. századi, azaz honfoglalás kori.

TÁRNOKI JUDIT

242. Kajárpéc, Nagy-Kotyor

(Győr-Moson-Sopron megye) Ő, A, Kö

A Kajárpéc–Sokorópátka között tervezett műút (0+000–3+820 km-szelvény) nyomvonalán 2009. január 9-én végeztünk terepbejárást. A két települést összekötő út a Bőtorok-völgyben halad, ez mindig természetes útvonalként szolgált a nehezen járható Sokorói-dombságon keresztül. Ebből következően a völgy két szája régészetileg igen frekventált.

Nagy-Kotyor I. (KÖH 24230): Az ismert avar temetőt rejtő lelőhely területén kevés avar és talán őskorinak meghatározható kerámiát találtunk a korábbi megfigyelés területén, kifejezetten temetőre csak a leletanyag szűkössége utalt, csontokat ezúttal nem találtunk. A leletanyag kevéssel a korábban meghatározott kiterjedéstől ÉK-re is megfigyelhető volt.

Nagy-Kotyor III. (KÖH 70687): A Nagy-Kotyor É-i részén, a völgy D-i szájánál a szántott területen, a domb patak felé néző ÉK-i oldalán közepes intenzitású középkori és őskori kerámiatöredékeket találtunk.

STIBRÁNYI MÁTÉ

243. Kapospula, Sudár-kút (KÖH 72517)

(Tolna megye) Ró, N

2009 szeptemberében szennyvízberuházáshoz kapcsolódóan terepbejárást végeztünk Kapospula déli részén, a tervezett nyomvonal mentén.

A falutól D-re, a vasúti megállótól Ny-ra, a sínpálya mellett mintegy 350 m hosszan nyúlik el az igen intenzíven jelentkező, a beépítettség és a vegetáció miatt csak részben kutatható római és népvándorlás kori lelőhely.

Munkatársak: Kovácsóczy Bernadett, Künsztler Tamás, Necze Gábor, Orha Zoltán, Tóth Gábor.

CZÖVEK ATTILA – ÓDOR JÁNOS GÁBOR